

А. П. ДАВИДЕНКО*Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ*

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО РИНКУ В ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВИ

Наукові праці МАУП, 2008, вип. 2(18), с. 188–194

Описано структуру й функції ринку інформації, розглянуто його роль в системі державної економіки.

Місце і роль будь-якої держави у світовій спільноті пов'язані з її здатністю виробляти, споживати і застосовувати нові знання і технології. Ці процеси безпосередньо залежать від чотирьох складових — освіти, науки, охорони здоров'я, виробництва, загальним інструментом для яких є інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ). На рубежі ХХ–ХХІ ст. швидко змінювалися концепції суспільства, побудованого на знаннях та інформації: комунікаційне суспільство, інформаційне суспільство, суспільство, побудоване на знаннях.

Комунікаційному суспільству 80-х — початку 90-х років були властиві перетворення важливої для людей інформації в цифрову форму, створення великих сховищ для її зберігання (бази даних і бази знань), передання її на відстань за допомогою телекомунікаційних технологій і початок розвитку на цій основі глобальної комп'ютерної мережі Інтернет. Цей етап можна пов'язати з виникненням якісно нової взаємодії людей, що отримало назву “електронне суспільство”, “електронна країна”, “електронний уряд”.

Інформаційне суспільство почало розвиватися з другої половини 90-х років минулого століття. Інформація стала грати роль товару, який можна було купити і продати. Але вона ще не стала знанням, а тільки, як сировина, оброблялася перед використанням. Тобто інформація не мала людського вимірювання, якщо навіть була “оцифрованою”, інтерактивною, динамічною.

Суспільство, побудоване на знаннях, виникло з двох попередніх, порівняно коротких фаз, об'єднавши їх головний продукт — ІКТ — з людським, творчим компонентом. Тобто комунікаційне та інформаційне суспільства базуються на технологіях; суспільство, побудоване на знаннях, — на

людях-творцях, озброєних технологіями. Це основа інформаційного ринку.

Розвиток інформаційного ринку підпорядкований дії загальних закономірностей розвитку економічної системи в цілому та її окремих частин. Це передусім стосується застосування історичного підходу до розвитку економічних систем, зокрема, теорії довгих хвиль і технологічного детермінізму (в частині поділу історії розвитку світової економіки на доіндустріальну, індустріальну та постіндустріальну стадії розвитку).

На кожному із суттєвих історичних етапів розвитку суспільства виникала лідируюча галузь економіки, яка згодом формувала навколо себе специфічну сферу. До таких моментів належать загальні закономірності зміни історичної ролі науково-технічного, а в ширшому плані — інноваційного чинника як джерела динамізації розвитку економіки, культури та цивілізації загалом.

В економічній теорії одним із варіантів історичного підходу до економіки є аналіз довгих хвиль, циклів господарської кон'юнктури, що був запропонований М. Кондратьєвим, який для емпіричного доведення існування великих циклів досліджував рух індексів товарних цін, курсів цінних паперів, заробітної плати в деяких галузях, зовнішньоторговельних оборотів, видобутку і споживання вугілля, виробництва чавуну і свинцю в Англії, Франції, Німеччині, США, в результаті чого були отримані тренди, які, у свою чергу, виявляли циклічний малюнок з періодичністю у 50–60 років. Це дало можливість вченому виокремити цикли в динаміці світової економіки: кінець 80-х років XVIII ст. — 40-ві роки XIX ст., середина 40-х років XIX ст. — кінець XIX ст., початок XX ст. — 1950 р.

Матеріальну причину виникнення циклів економічного розвитку вчений вбачав у послідовності зміни основних капітальних здобутків, передусім науково-технічного прогресу. Він вважав, що революційні стадії економічного циклу зумовлені впровадженням у господарство певної сукупності нововведень, які значною мірою змінюють енергетичну та технічну базу, розміщення виробництва або організацію управління ним. Ситуація, при якій виникає можливість впровадити нововведення, зумовлена самовичерпуванням екстенсивної фази розвитку попереднього циклу через моральне старіння існуючих техніки і технологій і готовністю капіталу зробити інвестиції у прогресивні новації. Отже, новий виток розвитку, за М. Кондратьєвим, пов'язаний з інвестиціями у нове будівництво, створення нових галузей господарства та ін. Пізніше ідеї М. Кондратьєва були розвинені Й. Шумпеттером [14], який, у цілому прийнявши підхід попередника, наголосив на інноваційній природі цих циклів. Погоджуючись із унікальністю умов кожного циклу з точки зору рівня продуктивності сільського господарства, умов торгівлі і видобутку природних ресурсів, цінової і процентної динаміки, він розвинув цю теорію, уявивши економічний розвиток як послідовність схожих пульсацій, які зумовлені поширенням відповідних кластерів взаємопов'язаних нововведень, причому такий процес самостійно регулюється і має характерну форму хвилі. Ця теорія набула подальшого розвитку і найвпливовішим стало розуміння довгих хвиль як зміни і поширення техніко-економічних парадигм, які, за аналогією з науковими парадигмами, визначаються домінуючою галуззю вирішення проблем, додатка домінуючих процедур і методів, сукупності принципів, що зумовлені досягнутим рівнем наукових знань і супроводжуються поширенням кластерів базисних технологій. Так, радикальні нововведення, як і основа будь-якої нової технічної парадигми, мають значний потенціал ринкового проникнення, їх впровадження забезпечить підприємця додатковим прибутком, який, у свою чергу, матиме стимулюючий вплив на масові капітальні вкладення в ці нові технології, що здатні через певний час забезпечити додатковий прибуток, який знов таки капіталізується для розширення нових високоефективних виробництв і водночас відбувається укорінювання різних додаткових нововведень, спроможних забезпечити підвищення економічної ефективності. Отже, встановлення нової технологічної парадигми — це лавиноподібне поширення нових виробництв одночасно

з підвищенням їх ефективності у процесі чергового довгохвильового підйому.

Г. Менш [15] розглядав це явище не тільки як результат впровадження радикальних нововведень в одну або кілька галузей, а й як процес дифузії технологічної парадигми від кількох економічних секторів-лідерів до всієї економічної системи. Він звернув увагу на те, що широке поширення технологій стає можливим у результаті низки соціальних та інституційних перетворень, серед яких головне місце, на його думку, належить таким: кооперації та конкуренції на ринку, організації науково-дослідницької діяльності, рівню участі країни у процесі стимулювання інноваційної діяльності, національним і міжнародним режимам економічного регулювання. Виходячи з ідеї довгих хвиль економічного розвитку Кондратьєва–Шумпетера–Менша Н. Івановою була складена таблиця, в якій наводяться основні хвилі інноваційного розвитку з їх характеристиками.

Звичайно, що ця періодизація умовна. А зважаючи на її принцип, який покладено в основу належності того чи іншого часового періоду до певного циклу, спостерігається, що сучасні високорозвинені країни перебувають на початку п'ятої великої довгої хвилі, для якої характерні риси постіндустріальної цивілізації: комп'ютерна революція, формування глобальних науково-дослідницьких мереж, швидкісне поширення інтернет-технологій. До цього людство пройшло аграрний та індустріальний (з першого по четвертий цикли наведеної таблиці) етапи свого розвитку.

Таким чином, вирізняються три стадії розвитку світового господарства: доіндустріальна, індустріальна та постіндустріальна, наголошується на трьох промислових революціях, упродовж яких відбулося п'ять циклів: перші чотири — в межах індустріальної цивілізації, п'ятий збігається зі стадією постіндустріального розвитку в економічно розвинутих країнах. В історії розвитку цивілізації відбулося декілька інформаційних революцій — перебування суспільних відносин у зв'язку з кардинальною зміною у сфері обробки інформації. Наслідками подібних перетворень стало набуття людством нової якості. Професор А. І. Ракітов звернув увагу на тісний взаємозв'язок технологічних та інформаційних революцій, довівши, що основа кожної технологічної революції, а саме умовоутворювальна, — це інформаційна. Зазвичай під технологічною революцією розуміється радикальна зміна домінуючого в суспільстві технологічного укладу (тобто засобів і способів організації суспільного виробництва і життєзабезпечення суспільства) [9].

**Періодизація головних хвиль інноваційного розвитку
(за М. Кондратьєвим, Й. Шумпетером, Г. Меншем) [6]**

Довгі хвилі/цикли		Стан науки та освіти	Інфраструктура		Універсальний дешевий ресурс
Часове обмеження циклу	Характеристика циклу		Транспорт і зв'язок	Енергія	
1780–1840 рр.	Промислова революція: фабричне виробництво текстилю	Освіта на робочому місці, університети і наукові товариства	Канали і ґрунтові дороги	Гідроенергія	Хлопок
1840–1890 рр.	Цикл пари і залізних доріг	Масова початкова освіта, перші технічні вузи, інженери	Залізниця, телеграф	Енергія пари	Вугілля, залізо
1890–1940 рр.	Цикл електрики та сталі	Перші ІР лабораторії у корпораціях, технічні стандарти	Залізниця, телефон	Електрика	Сталь
1940–1990 рр.	Цикл автомобілів і синтетичних матеріалів	Бурхливий ріст у корпораціях і держсекторі, масовий доступ до вищої освіти	Автостради, авіалінії, радіо, телебачення	Нафта	Нафта, пластмаси
1990 р.–?	Комп'ютерна революція	Глобальні ІР мережі, довічна освіта і професійне виховання	Інформаційні мережі, Інтернет	Газ/нафта	Мікроелектроніка

А сутність інформаційної революції, за А. І. Ракітовим, полягає у "...зміні інструментальної основи, способу передання і зберігання інформації, а також обсягу інформації, доступної активній частині населення" [1]. Таким чином, інформаційна революція забезпечує суспільство всім необхідним для того, щоб воно змогло здійснити перехід на якісно новий рівень технологічного розвитку.

Починаючи з найдавніших часів людство звертало увагу на необхідність здобуття потрібних знань для задоволення своїх соціальних, політичних, естетичних, художніх, гедоністичних та багатьох інших потреб, без чого неможливий процес соціалізації людини. Ще в давніх трактатах зазначалося, що життя людини протікає у трьох вимірах: енергетичному, гравітаційному та інформаційному. Інформаційний вимір — невичерпний потік інформації, дуже різноманітної, насиченої, яка пронизує весь навколишній світ [3]. Давня людина у процесі взаємодії з оточуючим її середовищем мала здібність переводити довколишню реальність у символи і будувати з них цілі системи або навіть символічні світи, а здатність сприймати, передавати, зберігати і використовувати інформацію була притаманна найдавнішим цивілізаціям (наприклад, користування піктограмами у Давньоіндійській, Давньоєгипетській, Скіфській цивілізаціях). Така самобутня інформація була на службі людини тривалий час, вона

існує і нині (наприклад, емблеми конгресів, конференцій та ін.).

З появою мови, її різноманітними нюансами, синтаксичними і морфологічними властивостями для передання всієї невичерпної палітри інформації виникла можливість її швидкого розвитку, відбувалося подальше ускладнення і збагачування змісту соціального спілкування. Людина відкривала новий інформаційний світ, при цьому вона прагнула усунути недоліки мовного спілкування, використовуючи засоби, здатні підкорити простір і час, тобто забезпечити швидкісність передання інформації. Одночасно формуються й економічні відносини з приводу забезпечення інформаційної взаємодії між людьми. Причому ця двоїстість інформаційних відносин (з одного боку, задоволення суспільні потреби людей у спілкуванні, а з іншого — одночасно забезпечувати відтворення економічних умов функціонування й розвитку інформаційного ринку як відносно самостійної підсистеми в економічній системі суспільства) з розвитком ринкових відносин взагалі тільки підсилювалась.

Новий потужний імпульс інформаційному процесу, це так звана перша інформаційна революція, дало виникнення письменності, що спричинило гігантський якісний і кількісний стрибок. Виникла можливість передавати знання від однієї людської генерації до інших, наступних. Друга інформаційна революція (середина XVI ст.) була

викликана виникненням книгодрукування, що радикально змінило індустріальне суспільство, культуру, організацію діяльності. Третя (кінець ХІХ ст.) зумовлена винаходом електрики, телеграфу, телефону, радіо, що дало змогу оперативно передавати та накопичувати інформацію у будь-якому обсязі. Четверта інформаційна революція (70-ті роки ХХ ст.) пов'язана з винайденням мікропроцесорної технології та появою персонального комп'ютера: на мікропроцесорах та інтегральних схемах створюються комп'ютери, комп'ютерні мережі, системи передавання даних (інформаційні комунікації). Цей період характеризується трьома послідовними винаходами: переходом від механічних та електричних засобів перетворення інформації до електронних; мініатюризацією всіх вузлів, обладнань, приладів машин; створенням програмно-керованих обладнань і процесів [7].

Остання інформаційна революція висунула на передній план нову галузь — інформаційну індустрію, пов'язану з виробництвом технічних засобів, методів, технологій для продукування нових знань. Її найважливішими складовими стали всі види інформаційних технологій, особливо телекомунікації, що спираються на досягнення у сфері комп'ютерної техніки та засобів зв'язку. Отже, ускладнення індустріального виробництва, соціального, економічного та політичного життя, зміна в динаміці процесів у всіх сферах діяльності людини привели, з одного боку, до зростання потреб в інформації, а з іншого — до створення нових засобів і способів задоволення цих потреб. Саме на індустріальній стадії розвитку людства інформаційний ринок остаточно набув завершеності як відносно відокремлений сектор економіки та самостійний вид підприємницької діяльності.

Нові інформаційні технології, які виробляють певний набір продуктів і послуг; інформаційні структури, які купують послуги чи використовують інформаційні технології; середовище, в якому виникають, існують і взаємодіють як інформаційні технології, так і інформаційні структури (центри, які переробляють інформацію та надають інформаційні послуги, банки даних, системи обслуговування технічних засобів, системи збору і підготовки інформації) — ця сукупність утворює інформаційне середовище ринку. Основне місце у ньому посідають інформаційні структури: їх розвиток визначає не тільки внутрішні закономірності інформаційного середовища ринку, а й значною мірою механізми розвитку суспільства в цілому. Інтереси і потреби суспільства, що відображаються в динаміці розвитку цих структур,

забезпечують цілеспрямований розвиток інформаційного середовища. Основним фактором інформатизації суспільства є розвиток інформаційного ринку як підсистеми ринкових відносин. Від його функціонування багато в чому залежить успіх розвитку ринкової економіки в цілому. Більше того, інформаційний ринок стає системоутворюючим чинником світової економіки.

Об'єктивними передумовами процесу відокремлення інформаційного ринку слід вважати такі. По-перше, становлення постіндустріального інформаційно-технологічного укладу цивілізаційного розвитку, по-друге, зростання значення інформації як п'ятого сучасного фактора виробництва, порівняно з чотирма іншими.

Традиційне економічне мислення поки що не сприймає інформацію як ключовий інтегрований ресурс, а також і те, що інформація як вирішальний фактор входить до всіх структур сучасної економіки. Тому на перший погляд здається, що від застосування інформації у виробництві отримується додатковий ефект (результат), додатковий прибуток або додаткове зростання продуктивності праці.

Згідно з науковим інформаційним підходом, під застосуванням інформації у виробництві слід розуміти її єдиний, загальний і всеосяжний фактор суспільного виробництва і споживання. Тобто інформація, що втілюється у традиційних трудових, сировинних, матеріальних, енергетичних, природних, фінансових, технологічних, організаційних та інших ресурсах, підносить їх на якісно новий рівень — рівень резонансно-узгоджених найсучасніших ресурсів. А отже, інформаційний ресурс має двоїстий характер: з одного боку, він є тільки інформаційним ресурсом, з іншого — він виступає у перетвореній і перевтіленій формах і метаформах різного роду економічного потенціалу. Крім цього, під інформацією слід розуміти всі її численні похідні форми і метаформи, такі як високі інформаційні технології, інформаційний продукт, інформаційна культура, інформаційні відносини, інформаційні закони, інформаційні суперечності, інформаційне мислення, інформаційний спосіб життя, інформаційна індустрія, інформаційно-інтелектуальна діяльність індивіда, інформаційна людина, інформаційно-товарне виробництво, інформаційні потреби, інформаційно-інтенсивний інноваційний тип економічного зростання і відтворення та ін. [10].

Отже, інформація набуває значення головного ресурсу. Слід зауважити, що історія людства — це нескінченна боротьба за життєзабезпечуючі ре-

сурси, які могли бути отримані або в результаті захоплення чужого ресурсу, або завдяки появі нової інформації-знання. Реально існуючих природних ресурсів явно недостатньо для підтримання досягнутих стандартів життя — його якості. Із середини 70-х років у промислово розвинених країнах Заходу активно відбувався процес формування економіки “нелімітованих ресурсів”, безмежність яких зумовлена не масштабом їх добування, а зменшенням потреб у них. Ці країни активно проводять структурне перетворення своїх економік відповідно до потреб постіндустріальної фази цивілізації. Стратегія, що здійснюється ними, передбачає, що впродовж найближчих трьох десятиліть їх потреби у природних ресурсах із розрахунку на 100 дол. виробленого національного доходу повинні зменшитись у 10 разів. Промислове виробництво як за кількістю зайнятих, так і за часткою у валовому національному продукті фактично зберігається без змін із середини 70-х років (частка у ВВП — 30–32 %, зайнятість — 25–30 %), а продукція третинного сектора економіки (послуги, інформація, транспорт) фантастично виросла: у США її частка становить понад 73 % ВВП, у країнах ЄС — 63 % ВВП і 62 % загальної кількості зайнятих, в Японії — відповідно 59 та 56 % [1].

Наприкінці 50-х років у світі почався процес розвитку “інформаційної економіки”, а вже із середини 60-х років частина “knowledge industries” у ВВП США складала 29–34,5 % [4]. За останні 25 років найбільш “знансємні” галузі сфери послуг виявляли найвищі темпи росту зайнятості. Почалося формування галузей, які специфічним чином поєднують матеріальне виробництво і послуги на базі використання високих технологій. Йдеться передусім про виробництво програмних продуктів і надання телекомунікаційних послуг. У 1994 р. інформаційні послуги забезпечили близько 10 % зовнішньоторговельного обороту розвинених країн. Обсяг цього ринку сягає майже 400 млрд дол., з яких частка США складає 41 %. У 1995 р. сума продажу інформаційних послуг і послуг щодо обробки даних у країнах постіндустріального світу досягла 95 млрд дол., з яких на США припадає три чверті. Згідно з оцінками спеціалістів, до 2003 р. глобальний ринок електронної торгівлі мав становити 1,2 трлн дол. Якщо виробництво програмних продуктів є переважно прерогативою країн Північної Америки, точніше США, то зацікавленість у безпровідній технології та єдиному стандарті зв’язку історично виникла за їх межами, що пояснюється існуванням у США найрозвине-

ного фіксованого телефонного зв’язку порівняно з іншими країнами. Так, у багатьох країнах починає домінувати безпровідний (мобільний) зв’язок. Європа та Азія стали регіонами розвитку третього покоління зв’язку. Динаміка зростання кількості мобільних телефонів уявляється таким чином: 500 млн людей у 2000 р., 750 млн — у 2001 р., понад 2 млрд — у 2002 р., а їх кількість з виходом до Інтернету, за деякими оцінками, зростатиме (зі 100 млн у 2000 р. до 2 млрд людей у 2010 р.) [13]. Наприклад, сьогодні у десяти європейських країнах понад 50 % населення є користувачами мобільних телефонів, за прогнозами, цей показник у найближчі роки сягне 80–85 % [13].

Інформаційна галузь нині є однією із найефективніших галузей економіки для вкладення капіталу. Інформатизація суспільства, бурхливий розвиток засобів інформаційної техніки і нових інформаційних технологій, зростання потреб суспільства в різноманітних інформаційних послугах та інші зміни стали причинами виокремлення інформаційного ринку.

Термін “інформатизація” у вітчизняній літературі виник на початку 80-х років ХХ ст. у зв’язку з необхідністю у суспільстві широкого використання засобів інформатики для формування, зберігання і використання різних видів соціально значущої інформації. Так, академік А. П. Єршов запропонував таке філософське визначення поняття “інформатизація”: “...комплекс засобів, що спрямовуються на забезпечення повного використання певного, вичерпного і своєчасного знання з усіх суспільно значущих видів людської діяльності” [5]. При цьому він підкреслив, що інформація стає “...стратегічним ресурсом суспільства в цілому, багато в чому зумовлює його успішний розвиток” [5]. Отже, вчений розглядав процес інформатизації як важливий етап інтелектуального розвитку суспільства, коли відбувається “...філософське та конкретно-наукове усвідомлення ролі інформації у природних та соціальних процесах” [5]. Він наголосив на тому, що інформатизація — це “...загальний і неминучий період розвитку людської цивілізації, період освоєння інформаційної картини світу, усвідомлення єдності законів функціонування інформації у природі і суспільстві, практичного їх застосування, створення індустрії виробництва і обробки інформації” [2].

Результатами роботи інформаційного ринку для всієї економіки слід вважати такі положення.

По-перше, інформаційне виробництво, інформаційні продукти і послуги — наукоємні. Тому їх

якість і конкурентоспроможність на ринку (внутрішньому і зовнішньому) істотно залежать від рівня технологічного розвитку країни, зокрема від рівня розвитку і використання нових інформаційних технологій, що, у свою чергу, визначається рівнем розвитку науки, освіти, культури, виробництва.

По-друге, продукція, що виробляється на інформаційному ринку, — сьогодні є найважливішим фактором розвитку деяких інших галузей народного господарства (наприклад, промисловості, будівництва), каталізатором і основним інструментом розвитку науки і освіти, вона постійно стимулює і підтримує цей розвиток все новішими засобами.

По-третє, висока динамічність зміни моделей чи навіть цілих поколінь своєї продукції, випереджаючи у цій частині всі інші сектори розвитку економіки. Виникає необхідність забезпечити високу мобільність організації виробництва, можливості його оперативної перебудови на випуск нової продукції. Реалізація цієї нагальної проблеми можлива лише завдяки широкому застосуванню нової інформаційної техніки.

По-четверте, інформаційна продукція та інформаційні технології за своїми функціональними можливостями стають виробами подвійного застосування (можуть використовуватися як у цивільній, так і військовій галузях економіки, наприклад, засоби обчислювальної техніки і передавання даних, інформаційні технології управління об'єктами в реальному часі). Тому розвиток інформаційної економіки тісно пов'язаний із розвитком ВПК і визначає рівень обороноздатності і рівень забезпечення національної безпеки.

По-п'яте, забезпечується створення засобів для виробництва та ефективного використання знань. Таким чином, створюються передумови для економіки інших видів ресурсів, що забезпечують розвиток суспільства (сировина, енергія, матеріальні та людські ресурси). Тому інформаційна економіка стає важливим фактором на шляху подолання екологічної кризи і переходу цивілізації до моделі стійкого і безпечного розвитку.

По-шосте, створюється нова структура зайнятості населення, стимулюється розвиток нових форм індивідуальної праці і творчості. Створюються і набувають широкого поширення нові види продуктів і послуг, які кардинально змінюють людське місцеперебування, створюють нові можливості для розвитку самої людини, формування нової інформаційної культури суспільства. Інформаційна культура суспільства — це здатність суспільства до ефективного використання інформаційних ресурсів і засобів інформаційної

комунікації, які знаходяться у розпорядженні цього суспільства, а також здатність застосовувати для досягнення цієї мети передових досягнень у галузі розвитку засобів інформатизації та інформаційних технологій [9].

Інформаційний ринок завдяки своїм особливостям має колосальний вплив практично на всі сфери суспільного розвитку. Уряди всіх розвинених країн світу приділяють особливу увагу саме розвитку інформаційного ринку як стратегічно важливого напрямку соціально-економічного розвитку суспільства.

Будь-яка особа, що здійснює підприємницьку діяльність (займається бізнесом), повинна знати відповіді на чотири найважливіших класичних запитання для бізнесу [12]:

1. Що робити?
2. Кому продавати або у кого купувати?
3. Де взяти кошти?
4. Хто є хто?

Від відповіді на ці запитання значною мірою залежить життєздатність та успіх будь-якої справи. Саме у вирішенні цих завдань інформаційне забезпечення відіграє провідну роль.

Так, відповідь на запитання “Що робити?” потрібно знати тим, хто тільки починає свій бізнес; тим, хто піклується про розвиток свого бізнесу, збільшення його результативності і прибутковості. Тут бізнес розуміється як будь-яка ділова активність щодо виробництва продукції, торгівлі, надання послуг, проведення досліджень та ін. Не менш важливою є відповідь на запитання “Кому продавати або у кого купувати?”, яка повинна знайти партнерів по спільному бізнесу. Відповідь на запитання “Де взяти кошти?” дасть можливість знайти джерела фінансування, тобто фінансові кошти, необхідні для розвитку бізнесу. А відповідь на запитання “Хто є хто?” дає можливість зберегти свої гроші ще до укладання угод, якщо потенційний партнер виявиться ненадійним.

Означені вище проблеми об'єднують те, що їх вирішення потребує проведення пошуку, відбору та аналізу інформації.

Будь-яке конкретне інформаційне завдання передбачає такі ключові етапи вирішення:

- 1) формулювання завдання;
- 2) розробка стратегії пошуку;
- 3) вирішення завдання (пошук, відбір та аналіз інформації).

При формулюванні завдання вихідну її постановку формулює сам замовник або споживач, користувач інформації. Вже на цьому етапі

з'являються перші труднощі: користувач часто дуже смутно уявляє собі, яка саме інформація йому потрібна, він не здатен чітко сформулювати сутність питання.

На другому етапі необхідно визначити, який постачальник інформації є переважним. При розробці стратегії передусім слід визначити, в яких саме джерелах інформації доцільно шукати необхідну інформацію. Потім накреслити головні кроки дослідження і послідовність їх виконання, тобто розробити стратегію. Якщо вся підготовча робота виконана старанно, то результати, що будуть отримані, повинні бути більш точними при найменших витратах.

Таким чином, коли інформація вже знайдена, відібрана і здійснено її аналіз, то вже час вирішувати завдання або розв'язувати проблему. Але цього може й не статися, оскільки знайти потрібну інформацію не завжди вдається (можливо, через неправильний запит чи підхід до вирішення завдання, тому слід скоригувати стратегію пошуку). Якщо для пошуку інформації застосовувалися тільки власні зусилля, то, можливо, необхідно співпрацювати з професіоналами, підприємствами, які зможуть надати допомогу [8].

Література

1. Вишнева Н. Рынок рабочей силы в ретроспективе XX столетия // Мировая экономика и международные отношения. — 2001. — № 9. — С. 52–61.
2. Воробйов Є. М., Гриценко А. А., Лісовицький В. М., Соболев В. М. Економічна теорія: Посіб. для вищ. шк. / За заг. ред. Є. М. Воробйова. — Х.; К., 2001. — 704 с.

3. Джинчарадзе Н. Г. Інформаційна культура: Моногр. — К., 1999. — 147 с.

4. Дзалиев М. И., Землянухин Н. В. Информационное пространство и бизнес // Информационная и бизнес. — 2000. — № 4. — С. 7–9.

5. Ермошенко М. М., Шаталова Н. О. Теоретико-методологічні основи державного регулювання малого бізнесу // Соціальний менеджмент і управління інформаційними процесами: Зб. наук. пр. ДонДУУ. Сер. "Державне управління". — Т. 6, вип. 51. — Донецьк: ДонДУУ, 2005. — С. 50–58.

6. Зинин В. М., Зайцев Л. М. Ресурсный потенциал сферы культуры. — М., 1989. — 315 с.

7. Информатика: Учебник / Под ред. Н. В. Макаровой. — М.: Финансы и статистика, 1997. — 768 с.

8. Карамішев Д. Стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні // Державне управління в Україні: реалії та перспективи: Зб. наук. пр. / За заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. — К.: Вид-во НАДУ, 2005. — С. 415–420.

9. Колин К. К. Фундаментальные основы информатики: Учеб. пособие для вузов. — М.: Академ. проект; Екатеринбург: Деловая кн., 2000. — 350 с.

10. Потемкин А. Виртуальная экономика и сюрреалистическое бытие. — М.: ИНФРА-М, 2000. — 384 с.

11. Ракитов А. И. Философия компьютерной революции. — М.: Политиздат, 1991.

12. Самуэльсон Пол А., Нордхаус Вильям Д. Экономика: Пер. с англ. — М.: БИНОМ; Лаборатория базовых знаний, 1997. — 800 с.

13. Сорокина В. Ф. Великобритания: сфера услуг в 90-е годы // Мировая экономика и международные отношения. — 2000. — № 2. — С. 89–96.

14. Шутов М. М. Организационно-экономический механизм развития системы здравоохранения в регионе: Моногр. — Донецк: ВИК, 2005. — 320 с.

15. Fukuyama F. The End of History and the Last Man. — N. Y., 1992.

Функціонування інформаційного ринку підпорядковане дії загальних закономірностей розвитку економічної системи й водночас має свої оригінальні особливості.

Функционирование информационного рынка подчинено действию общих закономерностей развития экономической системы и вместе с тем имеет свои оригинальные особенности.

Functioning of the information market is subordinated to action of the common laws of development of economic system and at the same time has the original features described in article.

Надійшла 17 вересня 2008 р.